

Маја Ђорђевић
Оја Кринуловић
Универзитетска библиотека
“Светозар Марковић”
djordjevic@unilib.bg.ac.rs
okrinulovic@unilib.bg.ac.rs

УДК: 024:025.4.036]:027.7(497.11)
DOI: 10.7251/BSCSR1405173DJ

КОРИСНИЦИ НОВИХ СЕРВИСА УНИВЕРЗИТЕТСКЕ БИБЛИОТЕКЕ “СВЕТОЗАР МАРКОВИЋ”

Сажетак: Корисницима у Универзитетској библиотеци “Светозар Марковић” се у складу са иновацијама у области интегрисаних система развијају бројне најразличитије услуге, које иду даље од ранијих основних једноставних модула. Поред on-line претраживања ОПАС-а, ту је међубиблиотечка позајмица и достава докумената, информација о доступности књиге, електронско продужавање задужења, контрола приспећа часописа, као и услуга “питај библиотекара” (Ask Librarian). Најспецифичнија услуга је Израда библиографије цитираних радова, која даје податак о броју цитата неког аутора у светској литератури, што је већ деценијама веома актуелна тема.

Оснивањем Конзорцијума библиотека Србије за обједињену набавку (КоБСОН) крајем 2001. године дефинитивно почиње нова ера у коришћењу електронских публикација. Тако да се од тада у Универзитетској библиотеци одржавају различити видови едукације везани за претраживање електронских часописа и књига преко портала КОБСОН. Данас је доступно преко 35000 електронских часописа и 40000 електронских књига. Претраживање је могуће преко Академске мреже. Покривене су области из свих научних дисциплина.

Електронска књига, један је од новијих сегмената електронских извора. *Ebrary* је специфичан сервис са новим могућностима, направљен тако да нуди потпуну функционалност приликом читања електронске књиге на коју смо навикли као читаоци штампане књиге и свеобухватно електронско радно окружење. Књига се чита онлајн са мноштвом помоћних активних сервиса (онлајн енциклопедија, речника, ...) и низом могућности брзог и једноставног проширивања претраживања тражених информација на Интернету.

Сајт библиотеке редовно се ажурира тако да пружа корисницима информације о фонду, е-фондовима, репозиторијумима, дигиталним библиотекама и свакодневним активностима Уметничког центра.

Библиотека од априла 2011. сваке среде, организује једночасовну обуку корисника. Циљ обуке је упознавање са услугама Библиотеке и са могућностима претраживања доступних извора информација.

Већ сада је наша највећа сатисфакција захвалност корисника, јер је рад са њима углавном креативан и успешан на обострано задовољство

Кључне речи: Универзитетска библиотека, корисници, нови сервиси, електронски Извори.

Универзитетска библиотека "Светозар Марковић" је највећа универзитетска библиотека у земљи. Представља централну библиотеку Београдског универзитета и Универзитета уметности, а матична је за све високошколске и специјалне библиотеке у Србији. Библиотека је намењена првенствено студентима, професорима и истраживачима, мада је могу користити и други грађани. Фонд Библиотеке сачињавају научне и стручне публикације.

Рад Одељења за научне информације Универзитетске библиотеке "Светозар Марковић", се првенствено базира на интеракцији са корисницима са којима сарађујемо на врло различите и бројне начине, на тимском раду у самом Одељењу и многобројним међусобним консултацијама и новим идејама које примењујемо у току рада. Такође се консултујемо са многобројним стручњацима различитих профила, пратимо литературу из различитих домена али претежно из информационих наука.

У Универзитетско библиотеци "Светозар Марковић" ради се бројне услуге корисницима, једна специфична услуга је Израда библиографије цитираних радова, даје податак о броју цитата неког аутора у светској литератури, што је већ деценијама веома актуелна тема. У научном раду је стандардна пракса позивање на резултате претходника и навођење тачних података о томе где и када су ти резултати објављени. На тај начин се читаоцима сваког

научног рада омогућује да прате претходне резултате за неко истраживање или теорију и даје могућност провере тачности изложених резултата. Универзитетска библиотека «Светозар Марковић» у Београду и Библиотека Матице српске, су једине две референтне институције у Србији које се баве израдом библиографија цитираних радова према бази података Science Citation Index односно ISI Web of Science (WOS) а које финансира и признаје Министарство науке Србије. Свакако да ова чињеница представља изузетну част али и огромну одговорност као специфична библиотечка услуга.

Web of Science садржи у себи:

1. Science Citation Index Expanded са 6.650 часописа из природних наука, медицине и технике, и покрива период од 1900. до данас.
2. Social Science Citation Index са 1.950 часописа из друштвених наука
3. Arts and Humanities Citation Index са 1.160 часописа.

Библиотеке у Србији које су на Академској мрежи имају приступ до Web of Science од 1996. године. Број цитата који се појављује уз сваки претражени чланак односи се на број цитата у целој бази. Старија годишта доступна су у Универзитетској библиотеци «Светозар Марковић» и Библиотеци Матице српске, на компакт дисковима од 1980. и у штампаном облику од 1961. односно од 1945.

Прецизност претраживања је од изузетног значаја за академско особље и истраживаче у нашој земљи, јер на основу наших резултата добијају звања, пројекте, постају чланови различитих еминентних асоцијација као што је Српска академија наука и уметности итд.

Оснивањем Конзорцијума библиотека Србије за обједињену набавку (КоБСОН) крајем 2001. године дефинитивно почиње нова ера у коришћењу електронских публика-

ција. Тако да се од тада у Универзитетској библиотеци одржавају бројни курсеви везани за претраживање електронских часописа и књига преко сервиса КОБСОН. Данас је доступно преко 35000 електронских часописа и 60000 електронских књига. Претраживање је могуће преко Академске мреже. Покривене су области из свих научних дисциплина.

Запосленима на факултетима, институтима и здравственим установама чији је оснивач Република Србија, Народна библиотека Србије може омогућити приступ електронским сервисима и чланцима у пуном тексту и ако користите комерцијалне Интернет провајдере као што су ЕУНЕТ, Беотел и др. Све што је потребно је да се потпише лиценци уговор којим су дефинисана права и обавезе сваког корисника и добија се корисничко име и лозинка. На располагању су следећи сервиси:

American Chemical Society
American Physical Society
Blackwell
Cambridge University Press
EBSCO
Ebrary
Emerald
Free Medical Journals
HeinOnline
Hinari
HighWire

IEEE Computer
Institute of Physics Publishing
JSTOR
KluwerOnline
Oxford Journals
ProQuest
Sage
ScienceDirect
Springer Link
Wiley Interscienc

Дозвољено је неограничено претраживање и преузимање чланака, а у појединим сервисима и поглавља из књига. Није дозвољено преузимање целих бројева часописа или целих књига. Забрана преузимања издавачких целина постоји да би спречила да комплетне часописе или књиге које је неки издавач припремио за објављивање продаје

неко други и тиме угрожава комерцијалне интересе издавача.

Електронски часописи су преко интернета доступни преко сајтова својих издавача (садржаји бројева и апстрактни радова). Приступ целом тексту је могућ само за претплатнике часописа.

Електронска књига, један је од новијих сегмената електронских извора. Ebrary је специфичан сервис са новим могућностима, направљен тако да нуди потпуну функционалност приликом читања електронске књиге на коју смо навикли као читаоци штампане књиге и свеобухватно електронско радно окружење. Књига се чита онлајн са мноштвом помоћних активних сервиса (онлајн енциклопедија, речника, ...) и низом могућности брзог и једноставног проширивања претраживања тражених информација на Интернету. Преглед књига се врши путем основне и напредне претраге и путем прегледа књига по областима. Препоручује се регистрација сопственог налога и креирање личне библиотеке BOOKSHELF. Све функције сервиса налазе се у оквиру менија Info tools и чине електронско радно окружење. Омогућено је копирање и штампање текста са аутоматским цитирањем и приказом Web адресе, коришћење релевантног речника (Merrian-Webster Online Dictionary) опцијом Define, енциклопедије (Encyclopedia Online) опцијом Explain, превода са или више језика опцијом (Translate), претраживање датог документа по новом кључним речима (Search Document) и аутоматско цитирање делова текста са могућношћу избора стила цитирања (Preferences APA, MLA, ACW...). „Питајте библиотекара“ (Ask librarian) је нова услуга коју Библиотека пружа корисницима. Путем електронске поште корисници могу да поставе питање у вези са радом Библиотеке, као и фондovima или да траже савет како да дођу до података и литературе, у штампаном или електронском облику, која им је

потребна. Одговор ће добити електронском поштом у најкраћем могућем року.

Још једна врло корисна услуга у Библиотеци је Моја библиотека, која омогућује свим члановима Библиотеке да на најбржи и најлакши начин дођу до књиге, са било ког рачунара, тако што ће кликом на опцију наручивање књиге, аутоматски наручити жељену књигу, или је уколико је књига заузета резервисати. И након тога добити информацију на mail да им је резервисана и доћи у библиотеку да преузму литературу. Такође је могуће и продужити књигу путем рачунара на још 10 дана.

Библиотека од априла 2011. организује сваке среде, једночасовну обуку корисника. Циљ обуке је упознавање са услугама Библиотеке и са могућностима претраживања доступних извора информација.

Корисници који поседују мобилни телефон са камером, ускоро ће моћи да приступе сајту Универзитетске библиотеке, помоћу QR кода. QR је акроним од Quick Response (брз одзив). Корисници који поседују такав мобилни телефон са инсталираним одговарајућим софтвером, могу да скенирају слику QR кода, који ће укључити браузер и одвести корисника на одређену URL адресу. Овакав чин линковања са физичких објеката је познат као хардлинк или хиперлинк физичког света. Корисници такође могу да генеришу и штампају сопствене QR кодове, да би их други скенирали и користили.

QR Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић”

Већ сада је наша највећа сатисфакција захвалност корисника, јер је рад са њима углавном креативан и успешан на обострано задовољство.

Библиотека као и библиотекари су ту због корисника, а не обрнуто и Библиотека стално треба да осмишљава нове услуге, како би мотивисала кориснике.

Users of new services in University Library ``Svetozar Markovic``

Abstract: Numerous of various services, that go beyond previous basic modules, are developed for the users of University Library ``Svetozar Markovic`` and they correspond to innovations in the field of integrated systems. Beside on-line browsing of ORAC , there is interlibrary lending and delivering documents, information on book availability, electronic renewal of a loan, magazines arrival control, as well as ``Ask Librarian`` service. The most specific service is Bibliography of cited works compiling, which shows data of the number of citations of an author in the world literature, which has been very current during past decades. By The Serbian Library Consortium foundation for the unite acquisition (KOBSON) in the end of 2001, the new era in electronic publication usage begins. That is when various types of education, connected to electronic magazines and

books search through the portal KOBSON, began in the University Library. Today over 35000 electronic magazines and 40000 electronic books are available. The search is possible through Academic network. The fields of all science disciplines are covered.

Electronic book is one of the newer segments of electronic resources. *Ebrary* is a specific service with new possibilities, made to offer full functionality during the reading of electronic resources to which we are used to during the reading of a paper book as well as the complete electronic working conditions. The book is read online with many additional active services (online encyclopedia, dictionary...) and a number of fast and simple additional search of required information on the Internet. Library site is updated regularly and it gives users information on fund, e-fund, repository, digital libraries and everyday activities of Art center.

Since April 2011, every Wednesday a one-hour training is held for users. The aim of trainings is presentation of Library services and search possibilities of available resources of information.

Our biggest satisfaction is already the gratefulness of users, because working with them is mostly creative and successful with mutual satisfactory.

Key words: University Library, users, new services, electronic resources.

Биографија

Оја Кринуловић (1976) – Дипломирала Биохемијско инжењерство и биотехнологију на Технолошко-Металуршком факултету, Универзитета у Београду. Запослена од 2001. као Виши библиотекар за природне и техничке науке у Одељењу за научне информације, у Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић” у Београду, Србија. Присуствовала и учествовала на домаћим и међународним научним скуповима и конференцијама. Аутор је око 20 чланака на српском језику и 2 чланка на енглеском језику у часописима и зборницима. Оја је демонстратор и предавач на многим презентацијама и едукативним курсевима на тему електронских извора информација. Главни истраживачки интереси су развој информационе науке, дигитална писменост, прибављање информација, отвореног приступа, веб 2.0, итд